

Datum

2026-01-09

Adress

Diarienummer

SBN-2025-1053

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss - Regional handlingsplan för
klimatanpassning för åren 2026-2030, STK-2025-1892
STK-2025-1892**

Stadsbyggnadsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne har översänt Handlingsplan för klimatanpassning 2026 - 2030 för remiss. Syftet med den regionala handlingsplanen är dels att belysa myndighetens interna insatser för arbetet med klimatanpassning, dels att skapa vägledning för externa parter såsom Region Skåne, Trafikverket och de skånska kommunerna. Planen ersätter tidigare handlingsplan från 2024.

Yttrande

Stadskontoret har remitterat Länsstyrelsen Skånes Handlingsplan för klimatanpassning 2026 - 2030 för yttrande. Remissen ska vara besvarad senast den 5 februari.

Stadsbyggnadsnämnden yttrar sig över handlingsplanen, fördelat över respektive kapitel.

Kapitel 1 – Inledning.

Stadsbyggnadsnämnden noterar att Länsstyrelsen Skånes myndighetsmål för klimatanpassning kan behöva uppdateras utifrån och harmoniseras med regeringens senaste nationella strategi för klimatanpassning (Skr.2023/24:97) och Boverkets kommande allmänna råd samt avgränsas till det geografiska området Skåne. Det vore önskvärt om myndighetsmålen tog fasta på och utgick ifrån regeringens nationella strategis syfte: ”Sverige ska vara klimatanpassat, motståndskraftigt och ta tillvara de möjligheter som kommer med ett förändrat klimat”. Skyddsåtgärder behöver ske kostnads- och resurseffektivt, successivt och etappvis. Det skulle därför också vara önskvärt att vikten av proportionalitetsprincipen ingick i myndighetsmålen med tanke på de stora osäkerheter som klimatunderlagen har. Nämnden förordar också att

klimatunderlag till kommunerna tas fram av Sveriges klimatmyndighet SMHI. En målsättning skulle även behöva vara att Länsstyrelsen Skåne tillsammans med de skånska kommunerna vill föra dialog med regeringen om vikten av att staten skyddar nationellt intressanta kuststräckor samt att dessa sträckor ska utgöra riksintresse.

Kapitel 2 – Utmaningar och strategisk inriktning

Regeringens strategi (Skr.2023/24:97) betonar behovet av ett strukturerat, samordnat och samhällseffektivt arbete. Stadsbyggnadsnämnden lyfter att en rättssäker och likvärdig myndighetsutövning kräver att Sverige har en enhetlig riskacceptans. För att Sveriges nationella, regionala och lokala klimatanpassningsarbete ska få likartade förutsättningar och klimat- och sårbarhetsanalyser ska kunna bedömas på likvärdiga grunder behövs därför nationella riktlinjer för klimatrelaterade risker. De nationella riktlinjerna behöver omfatta vilket klimatunderlag och tidshorisonter som statliga myndighetsbeslut, exempelvis gällande upphävande och domstolsprövning, ska grundas på. Riktlinjerna behöver gälla för fysisk planering inom översiktsplan, detaljplan och bygglov. Stadsbyggnadsnämnden önskar att Länsstyrelsen Skåne stöttar de skånska kommunerna och tillsammans uppvaktar regeringen så att dessa tas fram, i linje med regeringens handlingsplan för klimatanpassning.

Regionala klimat- och sårbarhetsanalyser (KSA) bör baseras på den nationella klimat- och sårbarhetsanalysen som Nationella expertrådet för klimatanpassning nu tar fram. Stadsbyggnadsnämnden förordar därför att Länsstyrelsen Skåne avvaktar med att ta fram en ny KSA tills den nationella är på plats. Ett förtydligande efterfrågas också kring hur länsstyrelsens KSA förhåller sig till Myndigheten för civilt förvars hot- och riskkartor, som tagits fram inför kommande Riskhanteringsplaner utifrån översvämningsdirektivet. Det vore också välgörande om det tydliggjordes hur den regionala handlingsplanen för klimatanpassning förhåller sig till riskhanteringsplanerna, som också innehåller åtgärder och uppföljning.

Stadsbyggnadsnämnden delar länsstyrelsens syn att klimatanpassning utgör en bred tvärsektoriell fråga som handlar om att anpassa samhället till ett förändrat klimat, göra samhället resilient mot de risker som kan uppstå och hantera miljöeffekter som följer av detta. Länsstyrelsen lyfter Sveriges miljö kvalitetsmål, bland annat God bebyggd miljö och Agenda 2030, och att syftet med den remitterade handlingsplanen syftar till att stödja arbetet med att nå målen. Stadsbyggnadsnämnden efterfrågar i detta sammanhang målsättningar utifrån kommunernas bostadsförsörjningsuppdrag, att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Handlingsplanen behöver också stötta den fysiska planeringen i enlighet med plan- och bygglagen, i syfte att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö. Även riksdagens nationella arkitekturpolicy ”Politik för

gestaltad livsmiljö” (Prop.2017/18:110) gör ingå i de nationella mål som den remitterade handlingsplanen ska bidra till.

Kapitel 3 – Regional analys

I slutsatserna i den remitterade handlingsplanens regionala analys saknas att det i Sverige är fastighetsägarnas ansvar att skydda befintlig bebyggelse. Stadsbyggnadsnämnden önskar att länsstyrelsen tydliggör denna grundförutsättning, så att inte myndigheten kan misstolkas driva ansvarsförskjutning. Av samma skäl önskas initiativ från länsstyrelsen kring dialog och vägledning till fastighetsägare som kan behöva agera gemensamt för skyddsåtgärder. Det saknas också ställningstaganden om att etablering av skyddsåtgärder behöver ske successivt, etappvis och påbyggnadsbart, när respektive bebyggelsestruktur har ett reellt skyddsbehov. Dimensionering behöver även utgå från åtgärdernas konstruktionslivslängd.

Stadsbyggnadsnämnden noterar att det går att tolka länsstyrelsens slutsatser ”att många saknar egna klimatanpassningsplaner och arbetar i stället igenom översiktsplaner eller VA-planering” som att kommunerna har i uppdrag att ta fram klimatanpassningsplaner. Stadsbyggnadsnämnden önskar att länsstyrelsen utifrån plan- och bygglagen tydliggör att det ska framgå i översiktsplanen vad som är kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Nämnden saknar också i slutsatserna behovet av att staten tar ansvar och finansierar skyddsåtgärder för nationellt skyddsvärda kuststräckor och nationellt samhällsviktiga funktioner. Det saknas också i slutsatserna att realiseringen av de föreslagna finansierings- och ägandeformer som lyfts i betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) är avgörande för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder.

Kapitel 4 – Vägledning och rådgivning

I den remitterade handlingsplanen för klimatanpassning har länsstyrelsen lyft in en generell vägledning och rådgivning i fysisk planering till de skånska kommunerna. Stadsbyggnadsnämnden anser att detta kapitel ska utgå i sin helhet, eftersom det riskerar att uppfattas som normerande myndighetsutövning. Det är vällovligt att länsstyrelsen vill stötta kommunernas planering och ge råd och stöd, men länsstyrelsens förhållningssätt kan innebära att investerare i Skåne får ett mer rättsosäkert läge än i övriga Sverige, vilket påverkar bostadsförsörjningen och samhällsutvecklingen i Skåne. Det är Boverkets ansvar att ta fram nationell vägledning för fysisk planering. Det pågår ett omfattande arbete hos Boverket med framtagande av allmänna råd, föreskrifter och kommunal vägledning samt revidering av tillsynsvägledningen till länsstyrelserna. Länsstyrelsen Skåne bör avvakta detta

nationella arbete kring klimatanpassning för havsöversvämning, skyfall och höga flöden och hänvisa tolkningsföreträdet av plan- och bygglagen till Boverket.

I Länsstyrelsen Skånes vägledning framgår inte de juridiska förutsättningar som kommunerna måste förhålla sig till, så som att kommunerna ska följa kommunallagens likabehandlingsprincip och att allmänna intressen ska bedömas utifrån dagens klimat samt att det i befintlig miljö i grunden är den enskilde fastighetsägaren som ansvarar för klimatanpassningen av sin fastighet. Fastighetsägarnas ansvar för befintliga fastigheter behöver tydligt framgå om vägledningen ska kvarstå. Länsstyrelsen Skånes informationsmaterial ”Har du råd att ligga lågt?” betonar att den enskilde har stort ansvar att vidta förebyggande åtgärder. Det vore föredömligt om handlingsplanens vägledning riktades till hur fastighetsägare, som har ansvaret för att skydda sin egendom, kan agera gemensamt för att initiera, finansiera och äga sammanhängande skyddsåtgärder som gemensamhetsanläggningar samt hur deras tillståndprocesser kan underlättas från länsstyrelsens sida.

Stadsbyggnadsnämnden noterar att länsstyrelsen lyfter fram värme i fysisk planering. Värme är climateffekt som har stor påverkan på hälsan, särskilt för sårbara grupper. Det finns behov av att tydliggöra i handlingsplanen att enligt Folkhälsomyndighetens identifiering finns dessa grupper i särskilt känslig markanvändning, som bostäder, vård och omsorgsboenden, LSS-boenden, senior- och trygghetsboenden, förskolor och skolor. Nämnden anser också att det är viktigt att länsstyrelsen tydliggör hur ansvaret för inomhusmiljön i dessa verksamheter är fördelat. Det behöver också framgå att värme inte ingår i länsstyrelsens grund för överprövning av detaljplaner, enligt plan- och bygglagen. Att bevara och utveckla städernas gröna stråk, träd och grönytor är en viktig del i att minska värmeeffekterna i stadsmiljön. Men när länsstyrelsen i vägledningen lyfter ”undvik exploatering av obebyggd och icke hårdjordmark” som en generell princip för att minska värmestress i fysisk planering i tätorter har inte tillräcklig hänsyn tagits till den sammanvägning och avvägning som behöver göras i en komplex stadsutveckling med de samlade utmaningar som städerna har. Stadsbyggnadsnämnden rekommenderar i stället hänvisning till Folkhälsomyndighetens nationella vägledning om värmeböljor. Det samma gäller exempelvis för handlingsplanens vägledning för åtgärder i kustzon och skydd mot översvämning från havet, där principerna för klimatanpassning i kustzon och principerna för skydd mot översvämning från havet kan tolkas som att Länsstyrelsen Skåne förordar planerad reträtt. Statliga myndigheter behöver agera samordnat för att skapa bättre förutsättningar för kustkommunernas fysiska planering och för att säkra kommunernas framtida utveckling och tillväxt. Stadsbyggnadsnämnden önskar därför ett tydligt ställningstagande från Länsstyrelsen Skåne om att det är viktigt för Sverige att Skånes städer och befintliga bebyggelsemiljöer kan skyddas och fortsätta utvecklas.

När staten/ kommunen/ fastighetsägare ska ansvara för och etablera nationella/ regionala/ lokala sammanhängande kustskydd av allmänt/ enskilt intresse behöver dessa utformas successivt, etappvis och adaptivt utifrån de platsspecifika förutsättningarna och med multifunktionella mervärden. Kommunerna lägger grunden för detta i översiktsplanen. Nämnden delar länsstyrelsens uppfattning att multifunktionella och naturbaserade lösningar ska eftersträvas vid etablering av kust- och översvämningsskydd. Det är dock angeläget att skyddsåtgärderna också gestaltas så att de fungerar till vardags i en stadsmiljö, då det endast är normalvattenstånd. Åtgärdernas utformning bör stärka och utveckla platsens befintliga kvalitéer och särart. Skyddsåtgärder kan då så långt som möjligt utgöra ett naturligt inslag i landskaps- och stadsbilden samt nyttjas för rekreation och stadsliv. Länsstyrelsen behöver också tydliggöra att införa exploatering som en integrerad del av ett sammanhängande kustskydd kan vara ett sätt för kommunen att initiera skydd för befintlig bebyggelse och få ekonomisk täckning för skyddsåtgärderna, när kommunen enligt lag inte har ansvar för att skydda befintlig bebyggelsestruktur.

I handlingsplanens vägledning för översvämning till följd av skyfall i fysisk planering bör principen att beakta kombinationseffekter utgå eftersom sannolikheten för sådana händelser är så låga att risken inte är lämplig att hantera i lämplighetsprövningen i en detaljplan, utan snarare är föremål för beredskapsåtgärder. Om vägledning kring skyfall ska kvarstå behöver det tydligare framgå vilket ansvar fastighetsägarna har att skydda sin egendom. Stadsbyggnadsnämnden lyfter att det vore önskvärt om länsstyrelsen initierade en översyn av ålderdomliga dikningsföretag med för låg kapacitet i Skåne och agerar för att de moderniseras för att minska översvämningssrisken från uppströms kommande vattenflöden i åar och vattendrag.

I ett geopolitiskt osäkert läge där Myndigheten för civilförsvar har fått i uppdrag att kriget ska vara dimensionerande saknar Stadsbyggnadsnämnden i handlingsplanen vägledning kring krisberedskap och civilförsvar i relation till klimatanpassning. Nämnden efterfrågar också ett tydligt ställningstagande från länsstyrelsen att klimatrelaterade risker med mycket låg sannolikhet behöver hanteras som beredskapsåtgärder.

Kapitel 5 – Myndighetens åtgärder och uppföljning

I kapitlet om myndighetens åtgärder och uppföljning presenteras handlingsplanens åtgärder för 2026 - 2030. Stadsbyggnadsnämnden föreslår att åtgärden ”Rådge och samverka med kommuner via studiecirklar för att ta fram klimatanpassningsplaner” utgår då detta är ett arbete som bör ske inom ramen för kommunernas översiktsplaner. Ska dialogmöten med kommunerna innehålla hantering av värmeproblematik behöver det tydligt framgå vilket ansvar och skyldigheter som gäller. Nämnden saknar åtgärder

kring hur tillståndprocesserna för fastighetsägare som gemensamt vill skydda befintlig bebyggelse kan underlättas. Stadsbyggnadsnämnden påtalar att åtgärden ”Vägledning för skydd mot översvämning från havet anpassad till Skånes kuststäder” och ”Framtagande av kunskapsunderlag för effekter av översvämning och stigande havsnivåer på kulturhistoriskt värdefull bebyggelse” behöver utgå till förmån för Boverkets kommande allmänna råd, föreskrifter och vägledningar. Nämnden förordar att länsstyrelsens åtgärd ”Ny klimat- och sårbarhetsanalys” utgår till förmån för det arbete som sker inom översvämningsdirektivets pågående arbete med Riskhanteringsplaner.

I avsnittet om länsstyrelsens åtgärder inom ramen för riskhanteringsplanerna för åren 2022 - 2027 förordar stadsbyggnadsnämnden att åtgärden ”uppmåna och informera kommuner om att se över detaljplaner inom riskområden för översvämning” omformuleras till att vid behov använda möjligheten att begära anstånd att pröva bygglov för att upprätta ny detaljplan som antingen släcker byggrätten eller möjliggör skyddsåtgärder. Nämnden anser att det inte är lämpligt att länsstyrelsen rekommenderar kommuner att generellt upphäva eller ändra befintliga äldre detaljplaner som inte reglerar klimatanpassning, när det inte föreligger något exploateringstryck på fastigheterna. Åtgärden ”Fortsatt fördjupad dialog med Malmö stad om åtgärdsarbetet för att minska översvämningsrisken” förordar stadsbyggnadsnämnden får statusen *Avslutad* i tidplanen. Stadsbyggnadsnämnden anser att frågan är inte längre aktuell då Malmö stad 2023 antagit i kommunfullmäktige både Strategi för kustskydd och Översiktsplanen. Det pågår även framtagande av en fördjupad översiktsplan för Öresundsmetron, i vilket även sammanhängande kustskydd med integrerad stadsutveckling för att skydda Malmös centrala delar, viktiga hamn- och samhällsfunktioner, sjöfart och infrastruktur ingår. Ett stort antal detaljplaner med klimatanpassning mot både havsöversvämning och skyfall har också lämplighetsprovats och vunnit laga kraft sedan länsstyrelsen la in åtgärden i riskhanteringsplanen.

Övrigt

När kommunen agerar som fastighetsägare och/eller verksamhetsutövare för befintliga byggnader och allmän platsmark utgår kommunen från det juridiska ansvar och skyldigheter som finns samt utifrån en fastighetsekonomisk hantering av risk. För etablering av skyddsåtgärder sker en successiv, etappvis och adaptiv klimatanpassning utifrån konstruktionslivslängd.

För att kunna genomföra olika skyddsåtgärder mot stigande havsnivåer, särskilt större sammanhängande skydd, behövs nya samverkansformer och finansieringsmodeller samt incitament för fastighetsägare att agera.

Lagstiftningen behöver bättre möjliggöra samfinansiering och gemensamt långsiktigt ägande av sammanhängande skyddsåtgärder, som till exempel gemensamhetsanläggningar. Lantmäteriet bör få en utökad roll och utveckla finansierings- och ägarmodeller för exempelvis skyddsåtgärder i detaljplaner som berör ett flertal byggnader, både för nya och befintliga byggnader. Det vore lovvärt om Länsstyrelsen Skåne stöttade Skånes kustkommuner i denna fråga.

Malmö stad ser fram emot en fortsatt utvecklad dialog och bidrar gärna i gemensamma samtal med nationella företrädare som Regeringen och Boverket kring de utmaningar och förutsättningar som Skånes kommuner har samt vikten av att även staten tar ansvar för klimatanpassningen. Vi ser också fram emot regeringens fortsatta arbete efter betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) är avgörande för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder.

ordförande

[Förnamn Efternamn]

sekreterare

[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]